

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Б У Д Ъ Г О Т О В /

40-ше (3688) №,
2024 ий 4 октябрь,
кугарня

Ямде лий

0+

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

5 октябрь –
Туныктышын тўнямбал кечыже.

Илыш дене төр ошкылаш

Икымше туныктышым кажне ег порын шарналта. Йочасад дене че-верласыше икшывылан лач тудо тўн энгертыш лиеш. Лудаш, возаш веле огыл, илышыште чын корно дене каяш туныкта. Ава семын по-рылык шўлышеш кушта, кажныжын пиалан ончыкылыкшо верч азапла-на. Ятыр жап эрта гынат, шокшо шижмаш чонышто аралалтеш. Теве Йошкар-Оласе 21-ше номеран Се-мёновка школышто 1-ше «Б» ден 3-шо «А» класслам туныктышо Вероника Леонидовна Литвинова (снимкыште) икымше педагогшо

Н.А.Таныгина нерген тачат ку-гешнен ойла да таушта. Ойырен налме профессийлан лач Нина Алексеевна шўкалгышым ыштен. Советский районысо Экесола ял гыч Кугэнер школыш 1-ше клас-сыш тунемаш толшо изи ўдырлан тудо чыла шотыштат пример ли-йын. Поро, тыгодым пенгыде ко-йыш-шоктышан, чыным йўратыше педагогын пашаже пагалымашым сула да нигунам огеш мондалт.

Умбакыже 3-шо лаштыкыште лудса.

И.Речкинын фотожо.

Подписке

4-14 октябрыште Россий мучко Подписчикын дека-дыже эртаралтеш.

«Ямде лий» газетлан шулдырак ак – 426 тенгеат 24 ыр – дене возалташ ваш-кыза. Индекс – П4696.

Подпискым ыштыше-влак коклаште лотерей модыш эртарал-теш.

Тидлан квитан-цийын копия-жым редак-цийышке колтыман.

Геройым шарнымаш – чап

Морко район Коркатово лицейин «Морко шўшпык» юнармий волонтер отрядше «Памяти павших, во имя живых!» проект дене «Добро не уходит на каникулы» россияйсе конкурсышто сенышыш лектын. Проект радамыште тўрлў пашам шуктеныт. 27 сентябрьште иктешлыше патриотизм фестивалым эртареныт. Тушко Морко районусо тўрлў школ гыч ятыр тунемше ушнен. Йоча-влак шымлыме пашаштым араленыт да спорт тагасымаште вий-куатыштым тергеныт. Ёдыр-рвезе-шамычын СВО-што геройла кредалше да вуйым пыштыше ача-изашт, родо-тукымышт але пошкудышт нерген каласкалымышт шўм-чо-

ным тарватен. Зеленогорский школын тунемшыже Дарья Березинан (снимкыште) ачаж нерген палдарыше шымлыме пашажым шинчавўд деч посна колышташ лийын огыл. Дарья иктанашыже-влак коклаште икымше верым сенен налын.

Фестивальын лектышыже поян лийын. Кажне секцийыште сенышыш лекше-шамычлан грамот ден кубокым кучкытеныт. Туныктышо ден тунемше-влакын шуктен шогымо пашаштым нимогай пўлек дене аклаш ок лий. Тыныс илыш верч кредалше герой-влакым шарнымаш – эн кугу чап.

Е.СЕРГЕЕВА ямдылен.
Фотом лицейин архивше гыч налме.

Чемпион лийын

«Президентские состязания» всероссийский тагасымашын финалыштыже Марий Эл чапшым Йошкар-Оласе 28-ше номеран лицейыште 7-ше «Б» классыште тунемше-влак (пурла снимкыште) араленыт. «Спорт туризм» ешартыш тагасымаште оласе класс-команде-влак коклаште рвезе-шамыч кокымшо

верым сенен налыныт. Ёдыр-влак луымшо лийыныт. Кирилл Майоров (шола снимкыште) спорт туризм дене 100 баллман поген да тагасымашын чемпионжо лўмым сулен.

А.НИКОЛАЕВА ямдылен.
Фотом Марий Эл Республикысе Образований да науко министерствын сайтше гыч налме.

Россияйсе увер

Сергей Есенинлан пўлеклалтше «Слова поэта» всероссийский йоча конкурсышко 12-17 ияш икшыве-влак ушнен кертыт. Почеламутым лудмо видеороликым колтыман. Тўрыс увер – vsekonkursy.ru сайтыште.

«КиноМульт» телеканал 4-15 ияш ёдыр-рвезе-влакым «Юный аниматор» конкурсыш ушнаш ўжеш. Сеныше-шамычын пашаштым эфирыште ончыкташ тўналыт. Тўрыс уверым tuntuk.ru сайтыште ончыман.

Всероссийский экологий форум 15-16 октябрьште Челябинск олаште эртаралтеш. Тушко Россиян 51 регионжо гыч икымше турышто ойыртемалтше 5-11-ше класслаште тунемше-влак ушнат. Марий Элын командыжат тагасаш тўналеш.

Марий Элысе увер

12 октябрьште Йошкар-Оласе Чарла кремлыште «Угинде» регион-влак коклаше калык пайрем эртаралтеш. Мероприятий 11 шагатлан тўналеш. Кумылан-влак йўлам ончыктым конкурсшто, марий калык модышышто, тагасымашыште усталыкыштым терген кертыт, ончер-ярминга лишеш.

«Марий шыже» сымкытыш фестиваль 23 ноябрь марте шуйна. Тўн мероприятий-влак Я.Эшпай лўмеш Марий кугыжаныш филармонийыште эртаралтыт. Вес кундемла гыч толшо уна-влакат мастарлыкышт дене куандарат.

Йошкар-Оласе художественный училище пеленысе Креативный индустрий школ «ЙОстик» эмодзи да стикерпак республикысе конкурсым увертарен. Паша ден йодмашым конкурсы.рф/contests/shki сайтыш 20 октябрь марте колтыман.

Илыш дене тӧр ошкылеш

Тунгалтышыже – икымше лаштыкыште.

В.Л.Литвинова (Рябчикова) изинек йоча-влаклан шӱман. Кудымшо классыште тунеммыж годым изирак класслашке коштын, ӱдыр-рвезе-шамычлан тунеммаште, мер пашаште польш-кален. Варажым школысо йоча организацийым вуйлатен. Школым тунем пытарымек, Оршанке педколледжыште шинчымашым налын, варажым – Марий кугыжаныш университетыште. Кызыт эше магистратурышто тунемеш.

Вероника Леонидовна школышто 18 ий пашам ышта. Илыш дене тӧр ошкылшо педагогын паша лектышыжат кугешнымашым луктеш. Тунемшыже-шамычат туныктышышт гай чолга, писе да ончылно улыт. Шымлыме паша конкур-

лаште, проектлаште, почеламутым сылнын лудмаште сенгыше-влак радамыш лектыт. В.Л.Литвинова мастарлыкшым эре виянда, тӱрлӧ тагасымашке ушна. Тудо «Идалыкын туныктышыжо» всероссийский конкурсын республикысе йыжыгыштыже сенгышыш лекмеке, 23-29 сентябрьште Саратов олаште эртаралтше конкурсын финалыштыже Марий Элын чапшым арален. Российын тӱрлӧ регионжо гыч погынышо 90 туныктышо коллаште сенгымаш верч тагасен.

– Тыгай сынан конкурсе шуко шинчымашым пуа, вайшылым саемда, койыш-шоктышым пенгыдемда. Мыйын шонымаште, ике пашаштыже кӱкиӧ сенгышмашке шуаш кумылан туныктышо тыгай тагасымаште мастарлыкшым тергышаш, – ойла кӱшыл категориян педагог.

З.ТИМОФЕЕВА.

Снимкыште: В.А.Литвинова – тунемшыже-влак дене пырля. И.Речкинын фотожо.

Туныктышо-влакым профессионал пайремышт дене шокшын саламлена! Таза, пиалан лийза! Шуктен шогымо пашада куаным кондыжо. Сенгымашлан поян лийже.

Кугешнем

Икымше туныктышем Лидия Аркадьевна Васильева (**снимкыште**) лийын. Тудо мотор, ныжыл, поро койыш-шоктышан. Ныл ий жапыште мыланна келге шинчымашым пуэн. Кажне урокышто раш, чаткан умылтарен. Школышко куанен коштынам. Туныктышем дене кугешнем да пайрем дене саламлем.

Александр МАКАРОВ.
Звенигово, Поянсола.
Фотом школ архив гыч налме.

Ушан ой

Кеч-могай мастарын эн уста туныктышыжо уло.

В.КОЛУМБ.

Пайрем дене!

Туныктышо ден ветеран-влакым профессионал пайремышт дене саламлаш мыйт вашкем. Кажне айдемшым ятыр туныктышо шинчымашым пуа, но икымше педагог эн шерге да эн уста. Э.И.Королева – мыйын икымше туныктышем (**снимкыште**). Тудо лудаш, возаш, шотлаш, кидпашам ышташ, сценышке вожылде лекташ, илалше сным пагалаш туныктен. Эльвира Ивановна кызыт сулен налме канышыште гынат, мемнан верч тургыжлана, тунеммашнам эскера. Тыланем тазалыкым, пиалым, нимучашдыме вий-куатым. Пайрем дене, шерге туныктышем!

Полина АЛЕКСЕЕВА.
Морко, Коркатово.
Фотом еш архив гыч налме.

«5»-ым вучем

Туныктышым пагалем,
Тудын ойжым умылем.
Мом кӱшта – чыла шуктем,
«Визытаным» мый вучем!

Егор СЕРГЕЕВ.
Морко, Унчо.

Шӱдыр гай

Туныктышо! Тиде мутым колмек, шинча ончылнем авамым вигак ужам. Тудо школышто марий йылме ден литературым туныкта. Ирина Эриковна пашам йӧраташ, поро лияш кумыланда, келге шинчымашым пуа, йоча-влакым пагала. Мыйымат тӱрлӧ конкурсыш ушнаш тарата. Сенгымашемат уло. Ончыкыжым авам гай туныктышо лийнем. Тудо мыйым ончыко вӱдышӧ шӱдыр гай.

Диана МАЛИЧЕНКО.
У Торъял, Немда.

4

Физкультура

Школ увер

Провой кундем Выльыпсочла школышто 39 йоча тунемеш. Икшыве-влак спортлан шўман кушкыт. Кодшо кечылаште куржталмаште чолгалыкыштым ончыктеныт. Изирак ийготан-шамыч коклаште 1-ше верым 3-шо классыште тунемше-влак Лера Иванова ден Саша Головин налыныт. Кугурак-шамыч коклаште Максим Филиппов (8-ше кл.) ден Даша Иванова (9-ше кл.) ойыртемалтыныт.

З.КУДРЯШОВА.

Ўдырланат пайдале

Мый тиде тунемме ий гыч «Армейский рукопашный бой» секцийыш кошташ тўналынам. Ўдырлан спортын ты видше молан кўлеш манын йодыда? Вашештем. Меат вяян, таза капкылан, шке верч шоген кертше, тўрлў нелылыкым чытен лекше лийшаш улына. Шижам, койыш-шоктышем пенгыдемын. Шонашат пуйто сайынрак тўналынам. Пайдаже икымше тылзынак шижалтеш. Тренер Анатолий Иванович Петровлан кугу таум ойлем.

Алина СУББОТИНА.
2-шо номеран Морко школ.

Увер

«Образование» нацпроекттын «Успех каждого ребёнка» федерал проектше почеш Медведево район Сенькан, Марий Турек район Наргас, Морко район Нурўмбал, Советский район Кадам, 2-шо номеран Кужэнгер школлаште спортзалым уэмденыт.

Унчышто – тагасымаш

1996-1999 ийлаште Марий Эл Республикын элгөргө паша министрже генерал-майор Василий Андропович Григорьевым шарныме лўмеш курыкысо куржталмаш дене тагасымаш Унчышто эртаралтын (снимкыште). Тушко тўрлў кундем гыч спортсмен-влак толыныт. Кугыжаныш тистым нўлталме годым гимным тўшкан муренна. Йочасадыш коштшо, тўналтыш класслаште тунемше-шамыч

эн ондак тагасеныт. Тыгодым нуным куанен да кугешнен онченна. Вара ме, кандашымше-латикымше класслаште тунемше ўдыр-рвезе-шамыч, куржынна. Тыгак кугыен ден спортын ветеранже-влакат виийыштым тергеныт. Ты куржталмаш чылалан куаным пўлеклен манын ўшанем.

Максим СТЕПАНОВ.
Морко, Шап Унчо.
А.Титовын фотожо.

Спортлан шўманше

Кужэнгер районысо Шўдымарий школ спорт дене пенгыде кылым куча. Тунемше-влак виийыштым Марий Эл да Россий мучко эртаралтше тагасымашлаште тергат да сенгышыш лектыт. Ты школын ик эн тале спортсменже – 9-ше классыште тунемше Роман Афанасьев (снимкыште). Тудо куржталаш да ечыроллерыш шогалаш йўрата. Лум вочмеке, кроссовко олмеш ече ботинкым чия. ГТО нормативым сдатла, кок шўртнў значокшо уло. Кенежым олаште эртаралтше ГТО фестивалыште 2-шо верыш лектын. Шукерте огыл «Визимбирские горы» ечыроллер да кросс тагасымашыште 3-шо лийын. Роман тренировкылан кугу тўткышым ойыра. Тренерже – Тумнымучаш гыч В.С.Еменгулов. Вячеслав Степанович дене пырля Челябинскиште эртаралтше сборыш кок гана миен. Южгунам неле гынат, тренерын поро шомакше рвезым кумыланда, эшеат чот пашалан виктара. Роман ончыкыжым триатлонышто шкенжым тергаш шона.

Спорт деке йўратымашым ешыште ыльжтеныт. Ача-аважат спортлан шўман улыт. Всероссийский спорт еш тагасымашын республикысе йыжынгыштыже 2021-2022 ийлаште 1-ше да 2-шо верлаш лектыныт.

Романын сенымашыжым ончен, изирак класслаште тунемше-влакат кумылангыт. Самырык спортсмен-шамычат Шўдымарий школын чапшым кўшнў кучаш тўналыт манын ўшанена.

Е.СЕРГЕЕВА.
Фотом еш архив гыч налме.

Ялыште илет – таза капкылан лият

«Эх, могай сай ялыште илаш...» – мура самырык мурызо Дмитрий Афанасьев. Чынжымак тыге. Уремыш лектат – яндар юж, сылне пүртүс, кайык-влак чогыматат, лыжга мардеж пуалеш, агытан муралта... Кызыт ятыр ялыште чыла йөн уло: канде тулым, вудым пуртымо. Куанен иле! Тидым У Торъял район Кугорнымбал ял гыч Ельмекеевмыт еш (снимкыште) сайын умыла.

Спорт уша

Ныл шочшан Диана Валерьевна ден Дмитрий Вениаминович 14 ий келшен илат. Суртоза Ыштымбал школышто физкультурым туныктышылан да тренерлан пашам ышта, ончыкылык тале ечызе-влакым ямдыла. Озавате Тимур эргыж дене мөнгыштө шинча. Кугурак ұдырышт, Лиза, кандашымше классышке вончен. Ачаж самынак спортлан шўман. Писын куржталеш, ече дене танасымаште вийжым терга. Грамотшо, медаль ден кубокшо шотлен пытарыдыме! Шкетанаш ұдыр-влак коклаште – эре ончылно. Ангелина кудымшо классыш кошгеш. Акаж деч вараш ок код. Тыгак ече дене писын чыма. Йочасадыш коштмыж годымак кудшым менгым куштылгын куржын эртен. Сенымашыже ятыр. Акаж дене коктын эше спорт туризм дене кылым кучат. Тений июльышто уста йоча ден самырык-влакын

талантыштым вияндаш полшышо «Волгенче» регионсо рўдериште «Школа безопасности» профильный сменыште ушакылыштым пойдареныт. Маша кокымшо классыште тунемеш. Моло самынак спортлан шўман. Тений ГТО нормативым сдатлен да районышто икымше лийын. Тимур 1 сентябрьыште ик ийым темен.

– Спорт ешнаш уша, пенгыдемда. Тудын деч посна ик кечылат илен огына керт, – ойлат Ельмекеевмыт.

Товар, вудвара полшеныт

Самырык еш ик верыште ок шого. Районышто, республикыште мастарлыкым тергыме деч посна, россиясе танасымашкат ушнат. Теве ўмаште нуно 16-20 мартыште Вологодск кундем Череповец олаште эртаралтше ялысе телымсе модмашке мисныт да икымше вер дене пўртылыныт.

– Чылаже 53 еш таңасен. Сенаш куштылгыжак лийын огыл. Тушко Лиза ұдырна дене кайышаш улына ыле. Но тудлан операцийым ыштеныт, садлан Ангелинам пеленна налынна. Кум тўрлө таңасымаш лийын. Эн ончыч чылан ече дене чыменна. Пўрвєн-влак – вич километрым, ұдырамаш-шамыч – кумытым, йоча – кокытым. Вара мемнам

эстафете вучен. Икшыве-влак тўрлө чаракан полосаите писылыкыштым тергеныт. Тыгак мушаште капкашке мечым пурташ кўлын. Ава-шамыч, ведраш вудым тич темен, вудвара дене нумал куржыныт. Пўрвєн-влаклан товар дене пырням руаш кўлын. Кумшо таңасымаш дартс лийын, – ойлат ача-ава.

Икымше верыш лекмышт нерген пален налмеке, куаныштлан мушаш лийын огыл. Утларак пашам ышташ кумыл былыжын.

Ельмекеевмыт шукерте огыл вес кугу сенымашке шуыныт: Всероссийский ялысе кенезымсе спорт модмашын республикысе йыжынгыштыже икымше лийыныт.

Паша шуко

Ялыште ик спорт дене веле илен лекташ ок лий, паша шуко.

– Тунам, ұшыкыжым, шорыкым, комбым, лудым, чывым, пулдырчым, фазаным, цесаркым ашнена. Комбо деч моло сурткайыкым пелашем аваж дене инкубатор гоч луктыныт. Пакчаитат чыла уло, кумдык изи огыл. Йоча-шамыч пеш полшат, – ойла Диана Валерьевна.

Дмитрий Вениаминович самозанятый семын тырша. Кок гектар мландеш паренгым шындат. Куд гектар кумдыкеш шудым ўдат. Каналтыме семын пўртныкым погат. Шке жапыштыже куэ выныкым пидын ужаленыт.

– Оксам ыштен налаш чыла йөн уло. Кумылет веле лийже, ит ёркане гына. Кугыжаныш тўрлө семын полша. Ме, ялыште шочын-кушшо-влак, паша деч огына лўд, – ойла суртоза.

Паша коклаште пайдалын канен моштат. Пўртүс лонгашке лектыт, волейболла модыт. Колым кучен, тамле сийым ямдылат.

Х.АЛЕКСАНДРОВА.

Фотом еш архив гыч налме.

Педагогике науко кандидат, Россий Федераций общий образованийын почётан пашаенже, кугыжаныш марий йылме учебник-влакын авторжо, Йошкар-Оласе 21-ше номеран Семёновка школын туныктышыжо
О.Н.ВАСЕНИНА
ямдылен.

«Родо-тукым калык деке унала» темылан урок

1 Нине тўшкашке могай калык-влак пурат? Возыза.

Самодий калык-влак:

_____

Финн-угор калык-влак:

_____

_____

2 Текстым лудса да чын вашмутым ойырыза.

Финн-влак марий йылмым тунемыт манмым, очыни, колында. Шукушт палышаш улыт: суоми (финн-влак шкеныштм тыге маныт) ден марий калыкын йылмышт ик вож гыч лектын. Октябрь революций деч ончыч Финляндийыште родо-тукым йылме-влакым шымлаш тўналыныт. Тиде пашалан Матиас Кастрен негызым пыштен. Тудо

Сибирьыште, Марий кундемшытат лийын. 1845 ийыште латин йылме дене марий грамматикым савыктен луктын.

Лингвист Матиас Кастрен молан негызым пыштен?

- а) родо-тукым йылме-влакым аралаш;
- б) родо-тукым йылме-влакым мондаш;
- в) родо-тукым йылме-влакым шымлаш;
- г) родо-тукым йылме-влакым тунемаш.

3 Яра верыш скобкышто улшо мутым марлагден возыза.

Шукерте ожно _____ энгер воктене иленыт (марийцы).

Сандене нуным энгер лўм-влак дене _____ (называли).

_____, Вўтла мари, Сура мари, Какшан мари, Уржум мари, Кундыш мари, Элнет мари (например).

Тидын нерген _____ документлаште серыме (в старых).

Кызыт _____ Марий кундемнан виян толмыжым шымленак шогат (учёные). «Марий» манмыже «мландын эргыже» манмым _____ (означает).

4 Текстым лудса да вич йодышым ямдылыза.

Марий ден венгр родо-тукым калык улыт. Сандене 40 ий ончыч Венгрийысе Ваш областын рўдолаже Сомбатхей ден Марий Элысе Йошкар-Ола келшымаш кылым ыштеныт. Йошкар-Олаште 1975 ийыште Сомбатхей микрорайоным чоҥаш тўналыныт. Тушто порт-влак Сомбатхей оласе гай улыт. «Дружба» лўман скульптурым шогалтеныт. А Сомбатхей олаште Йошкар-Ола микрорайон уло.

_____

_____

_____

5 Финн-угор калык-влакын тўшкан илыме верыштым возыза.

Коми-влак	_____
Марий-влак	_____
Эстон-влак	_____
Саам-влак	_____

6 Финн-угор калык-влакын эпосыштым возыза.

Финн эпос – «Калевала». _____

7 Муткылдышлам кучылтын, ойлончым чоҥыза.

Йылмым тунемаш – _____

Йылмым шымлаш – _____

Йўлам аралаш – _____

Кылым кучаш – _____

Унала каяш – _____

8 Финн-угор тўшкаш пурышо калык-влак Марий Элыш унала толыт гын, кушко нангаеда ыле? Экскурсий маршрутым ыштыза.

Изи нужгол

Мый Янгтетсолаште илем. Ялна воктене кугу плотина верланен. Тушто түрлө кол ила. Нуным энгыраш чүчкыдын коштына. Ачам мыланем спинингым налын пуэн. Южгунам изи кол логалеш, южгунам яра кид дене пörтылам. Пытартыш гана изирак нужголым кученам (снимкыште). Мый моткоч йывыртенам. Мөнгө кондымеке, авам салмаш жаритлен пукшен.

Марк МОРОЗОВ.
Параньга район.

Фотом еш архив гыч налме.

1760 ий
9 октябрьыште
Семилетний сар (1756-1763) годым руш войска

Историйым шергалына

Берлиным сеген налын.
***

1943 ий 9 октябрьыште совет войска Кавказ верч крдалмаште фашист тўшкам кырен шалатен.

Лудаш темлена

Кызыт йоча-шамыч книгаг ынешт луд. Амалже могай? Йоча-влак, ала шкендан книгадам эше муын огыдал?

9 октябрьыште Российыште лудмаш кечым палемдат. Тидын вашеш у рубрикым ямдылена. Кажне тылзын икмынар онгай книгаг лудаш темлена. Те лудса да шонымашдам возен колтыза. Октябрьыште лудшаш книга-влак:

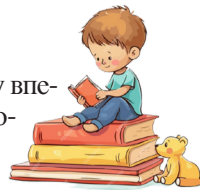
• Кир Булычев – тўнялан палыме фантаст-писатель. 18 октябрьыште шочмыжлан 90 ий темеш. Кумдан палыме произведенийже – Алиса Селезнёва нерген йоча книга цикл.

Тений «Сто лет тому вперёд» повестыше почеш фильм лектын.

Тиде повестышым лудса, киножымат аклыза.

• 1 октябрьыште Анатолий Новиков (Орью) 85 ияш лўмгечыжым палемден. Тудо йоча писатель семынат палыме. «Кенез, кенез» повестышым лудаш темлена. Эртыше каникулым шарналтен, шокшо кенезын шўлышыжым шарналтыза. Ала тўн герой Семон семынак каныш пагытдам эртарен улыда?

Е.СЕРГЕЕВА ямдылен.

Синквейн

Туныктышо
Мотор, ушан.
Туныкта, мокта, вурса.
Мемнан кокымшо авана.
Аралтышна.

Виолетта ХЛЕБНИКОВА.
Морко, Шўргыял.

Снимкыште: Йошкар-Оласе 80-ше номеран «Ўжара» йочасадыш кошшо Павел Ухов.

Шыже, тый улат сўретче,
Той чият йырваш шарет.
Ах, могай мотор игече!
Сўретлем шыман мыят.

Н.ГОДУНОВА.
Йошкар-Ола.

Куандарыше пагыт

Шыже. Пушенте-влак шўртнўо дене леведалтыныт. Но але чыла лышташ вес тўсыш савырнен огыл. Ужаргыжат коеш. Лышташ-шамыч пörдын-модын велыт. Тўрлө тўсан лышташла гыч аршашым ышташ лиш. Пеш моторын коеш. Чодыраште илыше янлык-влак тельылан ямдылалтыт. Шыжым ял калыкын пашаже шуко. Ончен куштымо саскам поген налман. Тений шыже шокшыж дене куандара. Мыланем ты пагыт келша. Пўртўс куаным пөлекла. Эше школышко кошташ жап шуын.

Полина АЛЕКСЕЕВА.
Морко, Коркатово.

М. Шкестан лумеш Марий кутыкыны драма театр		Марийский национальный театр драмы им. И. Шкестана	
ШЫЖА		ОКТЯБРЬ	
2 вр	Сергей Мосин кура фестивалы Музыкальный комедий ТУЛАР ДЕН ТУЛАЧЕ /Сат и сваю	Н. Арбан	2 м. 10 м.
4 кг	Сергей Мосин кура фестивалы Драма ОЙ, МИЧУ!.. ОХ, ЗИНА!..	А. Мосин	1 м. 50 м.
5 сб	11:00 Сказка КАША ИЗ ТОПОРА /На русском языке	Г. Попович	50 м.
6 рш	16:00 Комедий Сергей Мосин кура фестивалы ЛАЧАК ШОЧМО ВЕРЕШ ЧОНЕШ МУРО ШОЧЕШ		
8 кш	18:00 Комедий Мўндыр ялыш толын каче /Жуыр, претик и кот	В. Оньковская	1 м. 50 м.
10 нз	18:00 Комедий Ныл кувалан ик сўан /Выходни Бобин зомук	Ф. Боровков	1 м. 50 м.
11 кг	18:00 Комедий КУЗЕ ГЫН МАРЛАН ЛЕКТАШ ОГЫЛ... /Ту ко он тоба? ит Кох не выити зомук	М. Хейфец	2 м. 30 м.
12 шм	16:00 Музыкальный комедий КЕНЕЖ ЙЎД /Летняя ночь	Н. Арбан	2 м. 30 м.
13 рш	16:00 Комедий МИКУЛАН – ПРЕЗЕ, ЯКУЛАН – ЎДЫР /Николао – телефон, Яссу – новость	А. Арбан	2 м. 30 м.
16 ср	18:00 История несостоявшегося подвига СПАСТИ КАМЕР-ЮНКЕРА ПУШКИНА /На русском языке	М. Хейфец	1 м. 45 м.
17 чт	18:00 Спектакль-кино Гамлет. Машина. Цемент /Новинант премии ЗОЛОТАЯ МАСКА	У. Шкестер, Ф. Глоадис	2 ч.
18 кг	18:00 Музыкальный комедий САЛИКА	С. Николаев	2 м. 10 м.
19 шм	16:00 Светлана Яковлева кура фестивалы САНДАЛЫКЛАН МЫЙ СЕМЫМ ПӨЛЕКЛЕМ /Я музыка доро Восточной		
30 вр	18:00 Экзистенциальный драма ДЯДЯ ВАНЯ	А. Чехов	

Газетым Кыл, информационный технологий да массовый коммуникаций сферым эскериме шотышто федеральный службын Юл кундем федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме. Номер – ПИ № ТУ52-01404, 2023 ий 22 сентябрьыште пумы.

Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.
Директор – Е.И. КУЗНЕЦОВ.
Тўн редактор – А.Н. ГРИГОРЬЕВА.

Индекс П4696.
Тираж 1550 экз.
Заказ Формат – А-4-8.

Учредитель-влак:
Марий Эл Республикысе Тўвыра, печать да калык-влакын пашаш шотышто министерстве, Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.

Редакций да издатель: Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ, 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалькыше урем, 20-шо пöрт. Тел. 8(8362) 45-22-82.

Газетым редакцийыште погымо да верстатлыме, «Марий Эл Республикысе Правительствын типографийже» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 112.

Печатьыш пумы жап – 14-00, фактически – 13-00.

Авторын да редакцийын шонымашышт тўрлө лийын кертят. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт. Ак – кутырен келшыме почеш.

https://vk.com/yamde_lii
<https://t.me/yamdelii>
yamde_lii@mail.ru
yamdelii@mediamari.ru
Сайтын адресше: ямделий.рф

У конкурс

Анна ТИМОФЕЕВА.
Волжск ола.

Виталина ден Полина
АРЗАЕВАМЫТ.
Медведево, Юбилейный.

Анастасия КОНДРАТЬЕВА.
Марий Турек, Арбор.

Порын шарналтем

Тений кенже канышым пеш сайын эртаренам. Ача-авам дене пырля энгер воктене каненна, йўштылынна. Йолташем-шамыч дене велосипед дене кудалыштынна. Кочам дене пырля кол кучаш коштмо поснак келшен. Кенже жапыште лудшаш литератур нерге-

нат монден омыл. Август кыдалне у тунемме ийлан ямдылалтынам. Парт коклашке шичме жапым вученам. Кызыт йолташем-влак дене пырля келге шинчымашым налшаш верч тыршена.

Глеб МУШКОВ.
1-ше номеран Морко школ.

– Вова, кудо энерже кужурак? Миссисипи але Элнет? –

туныктышо йодеш.
– Шонашыжат нимолан. Мутат уке, Миссисипи?
– Мынярлан?
– Ныл буквалан.

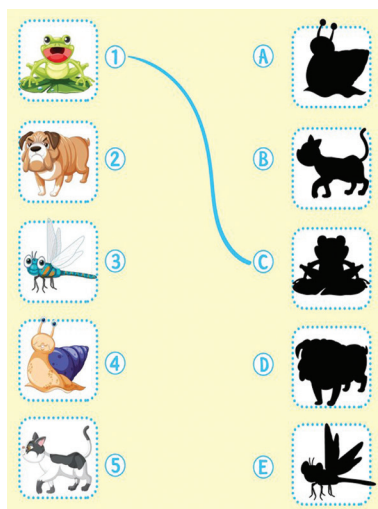
***

– Ивук, тый молан тынар тыгыдын возет? – Виктория Игоревна йодеш.
– Йонгылышем-влакым ида уж манын, моткоч тыршем.

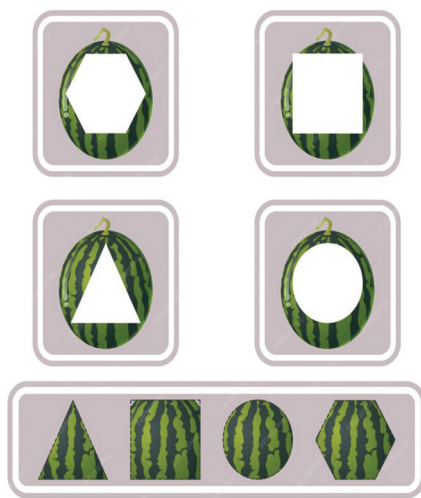
Пырыслан пөрт деке миен шуаш полшыза.

Янлык-ваакым келшыше ўмылышт дене ушыза.

Арбуз-влаклан келшыше ужашым кычалза.

Шотлыза. Икгай вашмутан парусым икгай тўс дене чиялтыза.

